

Notiser

MEDISINSK NYTT

KJETIL SØREIDE

Email: ksoreide@mac.com

Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: ahelland@gmail.com

Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no

Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

CT-kolografi eller koloskopi?

Utgangspunktet for forebygging og tidlig diagnose ved kolorektal kreft er diagnostikk av polypper og kreftsvulster. I en studie fra Wisconsin, USA, har forskere sett på den diagnostiske effekten av CT-kolografi og koloskopi (N Engl J Med 2007; 357: 1403 – 12).

Studien omfattet over 6 000 pasienter henvist til screening fra egen lege. Ca. 3 % i hver gruppe fikk påvist fremskreden neoplasi, men det ble oppdaget flere invasive svulster med CT-kolografi enn med koloskopi (14 versus 4; p = 0,02). Det ble fjernet fire ganger så mange polypper i koloskopigruppen som i CT-gruppen (> 2 400 versus < 600).

Deacetylasehemming – også som immunmodulerende terapi?

Histonedeacetylaser (HDAC) regulerer bl.a. kromatin remodellering og påvirker uttrykket av mange transkripsjonsfaktorer. Hemmere er i klinisk bruk innen onkologien, og ny forskning viser at disse inhibitorene også er lovende innen behandling av autoimmune sykdommer (Nat Med 2007; 13: 1299 – 307).

En forskningsgruppe behandlet mus med HDAC-inhibitorer og fant at antall og andel av regulatoriske T-celler økte. I tre ulike musmodeller så de at T-cellene som ble generert ved HDAC-inhibisjon, nedregulerte immunresponser mer effektivt enn vanlige regulatoriske T-celler. I tillegg observerte de en reduksjon i inflammatorisk tarmsykdom og økt toleranse etter f.eks. hjertetransplantasjon.

Endometriose og kreftrisiko

Både infertilitet og endometriose anses som risikofaktorer for malignitet. Kvinner med endometriose har økt risiko for infertilitet. Svenske forskere har nå undersøkt om den økte kreftrisikoen ved endometriose er paritetsavhengig (Hum Reprod 2007; 22: 3021 – 6).

Ved å koble registre er sammenhengen mellom paritet og kreftforekomst undersøkt for 63 630 kvinner med diagnosen endometriose. Det var ingen økt totalrisiko for kreft, men endometriose var forbundet med økt insidens av endokrine svulster, kreft i ovarium, nyre og bryst samt hjernesvulster og

malignt melanom. Det var imidlertid ingen forskjell mellom kvinner med endometriose som hadde født og kvinner som ikke hadde født med henblikk på risiko for disse kreftformene. Dette tyder på at den økte kreftrisikoen ved endometriose ikke er relatert til paritet.

Regulering av stressavhengig hjertehypertrofi via mikro-RNA

Hjertets kontraktilitet er avhengig av ekspresjon av α MHC-gener (myosin heavy chain) og β MHC-gener, som reguleres av ulike signaler. Stressbelastning kan føre til hypertrofi ledsaget av fibrose og tap av kontraktilitet, som et resultat av nedregulering av α MHC og oppregulering av β MHC. Nå har forskere studert stressregulert MHC-ekspresjon i en musemodell (Science 2007; 316: 5759).

De fant at et hjertespesifikt mikro-RNA som var kodet for av et spesielt område i α MHC-genet, var nødvendig for kardiomyocythypertrofi, fibrose og oppregulering av β MHC som svar på stress og hypotyreose. Dette mikro-RNA-et kan derfor være et terapeutisk mål for å undertrykke β MHC-ekspresjon og forbedre hjertefunksjonen.

TIA-klinikker reduserer risikoen for slag

Rask vurdering og behandling av transitorisk iskemisk anfall (TIA) reduserer risikoen for hjerneslag med 80 % i de etterfølgende tre måneder. Det er konklusjonen i to nye artikler.

Den ene studien omhandlet en spesialisert TIA-poliklinikk i Oxford, der man gjennom to år vurderte og behandlet 310 pasienter etter skriftlig henvisning fra lege (Lancet 2007; 370: 1432 – 42). I de etterfølgende to år endret man prosedyren slik at skriftlige henvisninger ikke lenger var nødvendig. Med prosedyreendringen ble tiden til første medisinsordinasjon redusert fra 20 dager til én dag. Tremånedersrisikoen for apopleksi falt fra 10 % til 2 %.

Den andre artikkelen omhandlet en spesialisert døgnbasert TIA-klinikk i Paris (Lancet Neurol 2007; 6: 953 – 60). I en toårsperiode ble ca. 1 100 pasienter utredet, 700 av dem hadde TIA eller et mindre slag. Tremånedersraten for apopleksi var 1,2 %, mot forventet 6 %.

Antioksidanter uten effekt mot maculadegenerasjon

Antioksidanter forebygger ikke aldersrelatert maculadegenerasjon. Det er konklusjonen i en ny metaanalyse (BMJ 2007; 335: 755 – 9).

Forskerne identifiserte ni prospektive kohortstudier med 150 000 personer og tre randomiserte intervensjonsstudier med minst ett års oppfølging. I studiene hadde man vurdert bl.a. A-, C- og E-vitamin, sink og alfa- og betakaroten.

De ni kohortstudiene viste at antioksidanter hadde liten eller ingen forebyggende effekt på tidlig aldersrelatert maculadegenerasjon. De tre randomiserte studiene viste heller ikke at antioksidanttilskudd virket forebyggende. Unntaket var vitamin E, som i store doser var forbundet med en beskjeden effekt.

Kronisk prostatitt er ikke sykdom i prostata

Der er ingen klinisk betydningsfull assosiasjon mellom ikke-bakteriell prostatainflammasjon og prostatittliknende symptomer. Det er konklusjonen i en prospektiv studie med 5 600 menn i alderen 50 – 75 år (*J Urol* 2007; 178: 896 – 901).

I 78 % av biopsiene ble det påvist kronisk inflammasjon, og hos 7 % ble det påvist kronisk prostatittliknende syndrom. Det var små statistisk signifikante korrelasjoner mellom symptomene og inflammasjonen, de hadde ingen klinisk betydning.

Det er nå stadig mer dokumentasjon for at kronisk abakteriell prostatitt trolig ikke har noe med prostata å gjøre, men antakelig snarere hører til i gruppen av muskulotendinøse smertelidelser i bekkenet. Betydningen av å få flyttet søkelyset fra organsykdom til smertesyndrom er viktig for utredning og behandling, ifølge *Ugeskrift for Læger* (2007; 169: 3828).

Vaksine beskytter mot hepatitt A

Mennesker som har økt risiko for å bli smittet med hepatitt A-virus, kan beskyttes – ikke bare med immunglobulin, men også med vaksinasjon. Det er konklusjonen i en prospektiv, randomisert studie (*N Engl J Med* 2007; 357: 1685 – 94).

1 100 personer i smitterisiko fra husstander og daginstitusjoner i Kasakhstan ble randomisert til enten vaksinasjon eller immunglobulin.

Gjennomsnittsalderen var 12 år, og de fikk administrert profylaksen i løpet av andre uke etter eksponeringen. De ble fulgt i opptil to måneder.

Av dem som ble vaksinert, ble det konstatert 25 tilfeller av hepatitt A (4,4 %), mot 17 i immunglobulingruppen (3,3 %). Forfatterne mener at de lave ratene i begge gruppene viser at begge strategier beskytter eksponerte mot hepatitt A.

Prednisolon best ved perifer facialisparese

Prednisolon er mer effektivt enn både placebo, aciklovir eller en kombinasjon av prednisolon og aciklovir til behandling av idiopatisk perifer facialisparese. Det viser en prospektiv, kontrollert studie (*N Engl J Med* 2007; 357: 1598 – 607).

Studien omfattet 551 pasienter som hadde debutert med facialisparese opptil 72 timer tidligere. De ble randomisert til en tidagersbehandling med enten prednisolon (50 mg daglig), aciklovir (2 g daglig), placebo eller både prednisolon og aciklovir.

Tre måneder etter randomiseringen hadde 83 % i prednisolongruppen normal facialisfunksjon, mot 71 % i aciklovirgruppen og 80 % i kombinasjonsgruppen. I placebogruppene var responsraten 64 – 76 %.

Det er viktig at annen etiologi, som borreliainfeksjon, utelukkes før man begynner med prednisolonbehandling, ifølge *Ugeskrift for Læger* (2007; 169: 3930).

Publisert: 13. desember 2007. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.